

Agendapunt : 11
Voorstelnummer : 01-08
Raadsvergadering : 27 januari 2011
Naam opsteller : H. Butter-de Jong
Informatie op te vragen bij : H. Butter-de Jong
Portefeuillehouders : H. Hafkamp

Onderwerp: Opsporing en ruiming niet gesprongen explosieven uit de Tweede Wereldoorlog op voormalig vliegveld Bergen.

Aan de raad,

<p>Beslispunt:</p> <ul style="list-style-type: none">– in het kader van de openbare veiligheid overgaan tot opsporing en ruiming van niet gesprongen explosieven uit de Tweede Wereldoorlog op vliegveld Bergen;– voor de opsporing en ruiming van explosieven een budget beschikbaar stellen van €710.000,- exclusief BTW;– een verzoek in te dienen bij het ministerie van BZK, Directoraat-generaal Bestuur en Koninkrijksrelaties tot het verstrekken van een bijdrage van 70% in de kosten voor de opsporing en ruiming van conventionele explosieven uit de Tweede Wereldoorlog.– de bij dit voorstel behorende begrotingswijziging vaststellen.
--

1. *Waar gaat dit voorstel over?*

Dit voorstel behelst een besluit tot opsporing en ruiming van niet gesprongen explosieven (CE) uit de Tweede Wereldoorlog op voormalig vliegveld Bergen.

Het project Vliegveld Bergen is onderdeel van de Herinrichting Bergen Egmond Schoorl. Deze herinrichting is vastgesteld door gedeputeerde staten van Noord-Holland. De herinrichting is onderverdeeld in meerdere modules. De modules vormen uitvoeringsprogramma's voor periodes van vier jaar. Vliegveld Bergen valt onder de derde uitvoeringsmodule. Deze uitvoeringsmodule is in 2006 vastgesteld door de Landinrichtingscommissie BES en daarna ter goedkeuring aan de gemeente Bergen voorgelegd. Het college heeft op 2 november 2006 per brief (kenmerk 0613668) ingestemd met de module en bijbehorende financiële afspraken. Sinds de verschuiving van de Landinrichtingswet naar het ILG is de provincie Noord-Holland opdrachtgever geworden voor de resterende projecten binnen de module.

Vliegveld Bergen is in de module opgenomen als te realiseren Ecologische Hoofd Structuur (EHS), gecombineerd met recreatieve verbindingen. In 2008 is vanuit het hoogheemraadschap het verzoek gekomen om de planvorming op het Vliegveld integraal op te pakken en waterberging in het plan op te nemen. Vanwege de ligging van het Vliegveld in de Bergermeer is het geschikt om een rol te spelen in het oplossen van de wateropgaven van de Bergermeer en omliggende polders. De provincie en de betrokken gebiedspartijen hebben hiermee ingestemd. In 2008 en 2009 is gewerkt aan een eerste opzet om deze functies te combineren. De betrokken gebiedspartijen zijn: Natuurmonumenten, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en gemeente Bergen. De provincie Noord-Holland is opdrachtgever. De Dienst Landelijk Gebied is in opdracht van de provincie projecttrekker.

Uit vooronderzoek (RO-040026, d.d. 2 september 2004) is gebleken dat het vliegveld en de directe omgeving daarvan gedurende de gehele Tweede Wereldoorlog verscheidende malen is

gebombardeerd. In de meidagen van 1940 is het vliegveld gebombardeerd door de Duitse Luftwaffe. Nadat de Duitsers het vliegveld veroverd hebben, werd het vliegveld gebruikt door de Luftwaffe. Het gevolg hiervan was dat de geallieerden op hun beurt het vliegveld bombardeerden. Het grootste explosief dat de Geallieerden hanteerden bij de diverse aanvallen op het vliegveld was de vliegtuigbom HC 4.000 lbs. Daarnaast zijn er ook veel 250, 500 en 1000 lbs. vliegtuigbommen afgeworpen op het vliegveld Bergen. Uit het vooronderzoek blijkt dat ook rekening moet worden gehouden met het aantreffen van springstoffen/mijnen en/of delen hiervan.

Voor de voorbereiding van de plannen en de risicobeheersing in het project, is het van belang te bepalen waar objecten die mogelijk CE zijn zich bevinden. Mogelijk moet een aantal van deze objecten worden benaderd en verwijderd om de herinrichtingwerkzaamheden veilig te kunnen uitvoeren. De kosten voor het opsporen en ruimen kunnen niet volledig worden gedekt uit de beschikbare financiën. Gemeente Bergen heeft de mogelijkheid een suppletie in de kosten aan te vragen bij het ministerie van BZK. Deze suppletie wordt via het gemeentefonds uitgekeerd.

2. Wat besluit de raad/wat krijgt de raad als hij "ja" zegt?

Het met dit voorstel beoogde primaire effect is het waarborgen van de openbare veiligheid gedurende de uitvoering van de herinrichting van voormalig vliegveld Bergen. Daarnaast wordt beoogd een bijdrage te verkrijgen in de kosten voor het opsporen en ruimen van niet gesprongen explosieven uit het Gemeentefonds.

Indien het college en de raad conform voorstel besluiten wordt de openbare veiligheid gedurende de herinrichting van voormalig vliegveld Bergen gewaarborgd. Doordat aanwezige explosieven voor de herinrichting worden opgespoord en geruimd wordt het risico op een ongecontroleerde explosie tijdens de herinrichtingwerkzaamheden weggenomen. Na afronding van de opsporingswerkzaamheden kan de derde module worden gerealiseerd. Zonder het voorgestelde besluit is dit niet mogelijk. Daarnaast brengt het project de gemeente Bergen uitbreiding van het recreatieve netwerk in de gemeente, levert het natuur op en zorgt het voor de preventie van wateroverlast. Dit besluit is een cruciale stap in het verkrijgen van bovenstaande.

De gemeente dient de benodigde middelen te reserveren en DLG te mandateren als opdrachtgever voor het opsporen en ruimen van explosieven. Dit wordt nog nader geregeld in een overeenkomst. DLG begeleidt vervolgens de uitvoering van het onderzoek. De gemeente dient de financiële afhandeling via het gemeentefonds te verzorgen. Hiertoe dient het raadsbesluit samen met een verzoek om een bijdrage uit het Gemeentefonds te worden ingediend bij het ministerie van BZK. De benodigde personele inzet door de gemeente blijft beperkt tot enkele dagen. De kosten voor deze inzet zijn in het geraamde bedrag opgenomen en komen voor een bijdrage in aanmerking.

3. Waarom wordt dit onderwerp nu aan de raad voorgelegd?

budgetrecht

Door de betrokken gebiedspartijen wordt een plan voor het vliegveld uitgewerkt in het kader van de derde module. Dit plan kan echter nog niet worden afgerond en uitgevoerd omdat het werkgebied verdacht is op het aantreffen van CE. Om het plan af te kunnen ronden is duidelijkheid nodig over de risico's. Om het plan vervolgens uit te voeren is noodzakelijk om het risico op een ongecontroleerde explosie weg te nemen. Hiervoor dient eerst opsporing en ruiming van CE plaats te vinden. Hiervoor ontbreken echter de financiële middelen. De gemeente heeft de mogelijkheid suppletie in de kosten aan te vragen bij het ministerie van BZK. Een verzoek tot suppletie moet voor 1 maart 2011 worden ingediend en dient vergezeld te gaan van een raadsbesluit. Uit het gemeenteraadsbesluit moet blijken dat opsporing van CE uit veiligheidsoverwegingen noodzakelijk is gebleken en dat voor de opsporing financiële middelen zijn gereserveerd.

4. Wie heeft er allemaal met de beslissing van de raad van doen?

In het project participeren Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Natuurmonumenten, Dienst Landelijk Gebied en gemeente Bergen. Dit voorstel beperkt zich tot het opsporen en ruimen van explosieven. Het gemeentebestuur is binnen zijn verantwoordelijkheid voor de openbare orde en veiligheid verantwoordelijk voor het opsporen en onschadelijk maken van explosieven. Vanwege een bestemmingswijziging van het gebied is dit aan de orde.

5. *Waaruit bestaan de andere mogelijkheden om het doel te bereiken?*

De burgemeester is binnen haar verantwoordelijkheid voor de openbare orde en veiligheid verantwoordelijk voor het opsporen en onschadelijk maken van explosieven. Daarmee is de gemeente niet per definitie verplicht om over te gaan tot opsporing en ruiming. Op verschillende momenten moeten hier beslissingen over worden genomen. Het al dan niet opsporen en ruimen moet vooral worden beoordeeld in relatie tot het huidige en toekomstige gebruik van het voormalig vliegveld Bergen.

Tijdens de herinrichting van voormalig vliegveld Bergen vinden diverse civieltechnische activiteiten plaats. Deze activiteiten kunnen effect hebben op de aanwezige CE. Dit kan leiden tot een ongecontroleerde explosie van een CE. Een ongecontroleerde explosie van een vliegtuigbom vormt een groot risico voor de omgeving en het op de locatie aanwezige personeel van de aannemer. Indien een vliegtuigbom explodeert, kan dit binnen een straal van 3.050 meter letsel en schade veroorzaken door de schokgolf en rondslingerende scherven en overige fragmenten (bron: MP40-45). Dit vormt een ontoelaatbaar risico voor de openbare veiligheid. Daarom is het noodzakelijk om voor de uitvoering de herinrichting van voormalig vliegveld Bergen eventueel aanwezige explosieven op te sporen en te ruimen.

Indien niet wordt ingestemd met dit voorstel is het niet mogelijk het project uit te voeren. De risico's voor zowel de arbo- als openbare veiligheid zijn hiervoor te groot.

6. *Wanneer wordt de beslissing van de raad uitgevoerd, gerealiseerd en wanneer wordt de raad daarover gerapporteerd?*

Indien de raad de voorgestelde besluiten neemt wordt DLG gemandateerd om namens de gemeente als opdrachtgever voor het CE-bodemonderzoek op te treden. Dit betekent dat DLG de uitvoering van de opsporingswerkzaamheden aanstuurt binnen de randvoorwaarden van dit besluit. De bevoegdheid van DLG dient in overleg nader te worden vastgesteld en te worden vastgelegd in een overeenkomst.

DLG besteedt vervolgens het CE-bodemonderzoek aan. Dit gebeurt gefaseerd. Eerst wordt het detectieonderzoek aanbesteed. Vervolgens wordt op basis van de detectieresultaten en het ontwerp vastgesteld welke objecten moeten worden verwijderd. Er is gekozen voor een gefaseerde aanpak om de risico's op het gebied van de projectbeheersing te minimaliseren.

DLG besteedt het detectieonderzoek meervoudig onderhands aan. Vanwege de specialistische aard van de werkzaamheden heeft DLG een overeenkomst gesloten met REASeuro. Dit gecertificeerde opsporingsbedrijf adviseert DLG bij het opstellen van de aanbestedingsopdracht en de gunning. Na gunning ondersteunt REASeuro DLG bij de directievoering op het detectieonderzoek. Hierdoor wordt een kwalitatief hoogwaardige uitvoering binnen de overeengekomen projectrandvoorwaarden (tijd en geld) gewaarborgd.

Voor de start van de opsporingswerkzaamheden wordt door het opsporingsbedrijf dat de opdracht gegund krijgt een projectplan opgesteld. Dit projectplan moet door het bevoegd gezag (de burgemeester) worden goedgekeurd. Pas na goedkeuring door de burgemeester kan met de opsporingswerkzaamheden worden gestart.

7. Welke middelen zijn met dit voorstel gemoeid?

Het is mogelijk om onder bepaalde voorwaarden via het Gemeentefonds een bijdrage te ontvangen in de kosten voor het opsporen en ruimen van explosieven uit de Tweede Wereldoorlog. Om voor een bijdrage in aanmerking te komen moet een raadsbesluit worden genomen waaruit blijkt dat opsporing en ruiming uit veiligheidsoverwegingen noodzakelijk is gebleken en welke kosten hiermee gemoeid zijn. Het raadsbesluit dient samen met een verzoek om een bijdrage uit het Gemeentefonds te worden ingediend bij het ministerie van BZK, Directoraat-generaal Bestuur en Koninkrijksrelaties. Op basis van het gemeenteraadsbesluit wordt als suppletie een bijdrage aan de gemeente verstrekt van 70% van de aangegeven kosten. Een verzoek om een bijdrage in de kosten moet voor 1 maart 2011 worden ingediend. De toekenning van de rijksbijdrage wordt bekend gemaakt via de junicirculaire 2011.

De kosten die gemoeid zijn met het opsporen en ruimen van explosieven uit de Tweede Wereldoorlog zijn niet opgenomen in het voor de herinrichting van voormalig vliegveld Bergen gereserveerde budget. Hiervoor moet door de gemeente, in het kader van de verantwoordelijkheid voor de openbare veiligheid, aanvullend budget worden gereserveerd. De kosten zijn door REASeuro geraamd op € 710.000,- exclusief BTW. Dit bedrag wordt voor 70% gedekt vanuit de aan te vragen rijksbijdrage. De DLG staat garant voor alle kosten boven de rijksbijdrage zoals bij toekenning vermeld zal worden in de juni circulaire 2011.

De benodigde middelen voor het opsporen en ruimen van explosieven uit de Tweede Wereldoorlog zijn niet opgenomen in de programmabegroting. In de bijgevoegde begrotingswijziging wordt zowel aan de inkomsten als uitgavenkant een bedrag van € 710.000,- opgenomen onder het budget openbare orde en veiligheid (61400100). De opdracht voor uitvoering van de werkzaamheden wordt pas verleend nadat de gemeente de junicirculaire 2011 heeft ontvangen met daarin verwoord de hoogte van de rijksbijdrage aan de gemeente Bergen voor dit project.

Risico's

Naast de risico's betreffende het ruimen op zich zijn er voor gemeente Bergen geen risico's. De financiën worden geheel gedekt door de rijksbijdrage c.q. de garantstelling door DLG (namens de provincie).

8. *Waarom moet de raad dit besluit met deze mogelijke oplossing nemen?*

Voordat veilig uitvoering gegeven kan worden aan de herinrichting van het voormalig vliegveld, moeten eventuele aanwezige explosieven verwijderd zijn. De kosten van de detectie en ruiming zijn niet opgenomen in het oorspronkelijke projectplan. Door een beroep te doen op het vangnet in het gemeentefonds wordt het mogelijk uitvoering te geven aan deze werkzaamheden. Hiertoe dient een verzoek inclusief een raadsbesluit ingediend te worden bij het ministerie van BZK voor 1 maart.

Bijlagen:

1. Directieraming
2. begrotingswijziging

Bergen, 14 december 2010

College van Bergen

R. Groninger,
Secretaris

drs. H. Hafkamp,
burgemeester